
JUDAS' EN EBANJELIOA

San Lukas'ek bere ebanjelioaren asieran diñoskuna ondo jatorku: Ordurako idatzita egozan liburuak eta agiriak aurrean euki eta aztertu ebazala.

Zeintzuk izan ziran liburu eta agiri orreik? Markos'en ebanjelioa eta eskurik ezku ebillan jaunaren berba edo logien idazki bat. Orregaitik, batzutan Mateo'gaz batera dago biak logia orreitatik artu dabelako, baiña beste batzutan bere iturri bateri jarraitzen dautso eta ez dator Mateo'gaz eta Markos'egaz batera.

Baiña beste ebanjelio asko be zabaldu ziran, batez be gnostikuenak. Oneik be aztertuko ebazan, baiña ez ainbeste teko ziurtasunagaz. Gaiñera, geienak 50 urte beranduago-koak dira.

Arazo oneri buruz Xabier Alegre josulagunak atera dau ingurrasti edo kuaderno bat katalanen "Cristianismo y Justicia" taldean eta or agertzen diran burubiderak azalduko doguz irakurleen pozerako eta bide batez gaur ainbeste aita-tzen dan Judas'en ebanjelioari buruz argitasuna batzuk emongo doguz.

EBANJELIO APOKRIFOAK

Guk aintzat artzen doguzan lau ebanjelioak (Mt.Mk.Lk.Jn.) eleizeak asieran onartu ebazan, ez ardura-dunen aginduz, eleizetan geien irakurten ziralako eta zarrenak ziralako baiño. Apurka-apurka erriak berak osotu eban kanona. Orra sartu ebezan kartak eta Apokalipsis. Orrelan egin zan orduko alkarteen batasuna. Sartzeko gaitxenak San Juan'en ebanjelioa, apokalipsisa ta kartak izan ziran, gnostiku-usaiña eukelako.

Apokrifoak benetako ebanjelioetan dagozan utsuneak bete nai izaten dabez, Jesus'eri buruz geiago jakiteko ega-riak eraginda. Esaterako Maria'ren bizitzan au esaten da: Ama-lagunak Maria'k umea izan ondoren, birjiña jarraitzen eban jakin nai izan ebala eta orretarako eskua sartu ebala eta esku ori igartuta geratu zala, umea besoetan artu arte.

Asko eta asko izan ziran, bear ba'da berreun, kanon'era sartu barik geratu ziran apokrifoak eta orreitatik artuta ospatzen doguz eleizetan ainbat gauza. Esaterako, Jesus il-ostean inpernuetara jatsi zala esaten dogu kredoan, Maria ume zala tenplura aurkeztua izan zala diñosku jai batek, Joakin eta Ana Maria'ren aita ta ama be beste apokrifo baten agertzen dira, jaiotzan agertzen diran idia ta astoa, magoak erregeak zirala eta euren izenak, San Jose'ren eta

Maria'ren arteko ezkontzea zelan ospatu zan, Jesus'en anai-arrebak, Jesus'ek umea zala beragaz jolasten eben umeak aurka jartzen jakozenean, ilda izten ebazala...

Apokrifo'rik geienak II gizaldian idatziak dira, batzuk laugarrenean edo geroago. Gitxi batzuk beste ebanjelioakaz batera eta baten bat leneago.

JUDAS'EN EBANJELIOA

Judas'en ebanjelioa 180n. urte-inguruan idatzia da. Nondik dakigun ori? San Ireneo'k III gizaldian aitatzten daualako. Onek be, beste apokrifuen antzera, ez dakaz Jesus'ek guztientat esandako berbak. Judas'eri bakar-baka-rrik esanak dira, isillean.

Nok idatzia dan liburu ori? Gnostiko zan edozein kristi-ñauk. Baiña orduko oitureari jarraituz, apostolu baten izena ipinten dautso, garrantzia emoteko. Beste apokrifo batzuk Magdalena'ren edo Tomas'en edo Pedro'ren edo Mateo'ren edo Santiago Txikiaren izenak daroez.

Geienak gnostikoak idatziak dira eta gnostikuengangik urren dagon benetako Ebanjelioa Juan'ena da.

GNOSTIKUAK NORTZUK ZIRAN

Kristo baiño lenago eta geroago bizi ziran judatar batzuk ziran. Marzion eta Valentin doguz ezagunenak. Doktriña oso bereizia eukene. Ona emen irakatsi batzuk:

- Testamentu Zarreko jainkoa txarra da, Demiurgoa, mundu au egin ebana, gorputza egin ebana, arimea gorputzean espetxean lez sartu ebana.
- Benetako Jainkoa ez da alkartzen "materia"gaz.
- Onek eoiak bialtzen dauz mundura. Jesus eoi bat da.
- Judas'ek Jesus il egin bear eban, txarra dan gorputze-tik askatzeko. Ori Jesus'ek esan eutson isillean berari bakarrik.

JUDAS'EN EBANJALIOA

Or naikoa argi agertzen da Judas'en ebanjelioa nondik nora doan.

1994n. urtean artzain batek Ejipto'n (Nag Hamma-di) gnostikoen ebanjelio-moltzo bat aurkitu eban errada baten barruan. Or inguruan aurkitu eben Judas'en ebanjelioa be.

Beste apokrifuetan lez, emen be ez da agertzen Jesus'en bizitzea, Judas'eri arduragarri jakozan irakatsiak baiño ez. Berak bakarrik dakiz eta Jesus'ek beste iñori ez dautsoz agertu.

Apokrifo oneik gerkeraz idatziak ziran, idazti orreik galdu egin ziran eta gaur daukagun idazkia kopto'z dago. Ebanjelioa II gizaldikoa (180n. urtekoa) izan arren, kopti au IV gizaldikoa da.

ZERGAITIK EZ ONARTUAK

Zio bi eukazan, batez be, orduko Eleizeak apokrifoak ez onartzeko:

Lenengoa: Beranduagokoak ziralako eta esan bear zana esanda egoan. Bigarrena: Jainkari eta Jesus'eri buruz gauza arrigarriak esateko guraria agertzen ebelako edo Jesus benetan gizon egiña ondo agertzen ez dabelako.

Orra or Judas'en ebanjelioari eta apokrifoi buruz bearezko jakingarri batzuk!

OLAZAR' tar Martin'ek

POLENTZI MARKIEGI, DEBA'KO ALKATEA

Gurasoak ardura aundiz azi eben Polentzi kristiñauen bidean.

Gazte-gaztetatik izan zan Deba'n luistarren lendakari. Dantza lotua luistarrentzat debekatzeko eskaria egin eutson parrokoari, eun luistarretatik larogeiren izenean.

Gaztetatik izan zan gau-gurtzailleen lendakari be eta alegiñak egin ebazan otoitzak euskerara itzultzeko baiña ez eban lortu. Orretarako liburutxu bat be atera eban, beste batzukaz batera.

Deba'ko Ostolatza Eskolak zarata aundia atera eben bere eragiñari eskerrak. Eskola ederrak izatea lortu eban eta orretarako edonon dirua eskatzen eban, esaterako Giotzaiñari eta katoliko-ekintzari. Gasoliñetan aberats batek eralgi leikean beste eralgi eban. Ona emen Mateo Mujika gotzaiñaren berbak: "Yo certifico...que solo él trabajo eficazmente por los niños de Deba" (1937-10-31).

Itziar'eko Amaren maitale aundia zan eta guda izan ez ba'litz Itziar'eko Ama koroatzea lortuko eban eta berau jarriko eban itxas-ertzeko erri guztien Zaindari.

Guda-aurretixuan 15 000 gazte joan ziran Arantzazu'ra eta orretan be lan aundia egin eban.

Josu-lagunak legez erbesteratuak izan ziranean, bere etxean bat gordetea nai izan eban. Automobilla artu eta Loiola'ra joan zan josulagunai laguntzera. Pozik artu eben

Loiola'n eta San Ignazio'ren gorpuzkin nagusia berak zaindu egiala eskatu eutsoen: Buru-azurra, atzamarra eta ontzi baten odola eta giltz bat ziran.

Gudaldian aurrekoai laguntzen ona izan zan:

- Araba'ko gobernatzaile zan militarra, Garcia Benitez gudalburua, onen emaztea eta alabea, Donostia'n, arriskuan egozala jakin eban. Deba'ra ekarri ebazan, Loiola'n Monzon'egaz berba egin eta ara eroan ebazan eta an egon ziran gudaldiaren osterara arte ostenduta.
- Hernando Larramendi España'ko karlista guztien buru zana, Zarautz'era ekarri eban, gero Deba'ra eta gero beste aldera eroan eban.
- Jose Maria Aristi'k laguntza eskatu eutson. Erantzuna: Atso eroan neban Larraimendi. Arestik gauza bardiña eskatu eutson. Ez dot bear besterik arazoa isillean euki-tea baiño. Eta eroan eban beste aldera
- Jose Altzibar abadea C.N.T'koak arrapau eben. Billa asi zan Polentzi. Baiña ilda aurkitu eban.

ABERTZALEA

- Dueso'n, epaillearen aurrean auxa esan eban berak: "Buru argia neukanetik beti izan naz abertzalea".